

Škola i obrazovanje u Njemačkoj

Vodič za roditelje izbjeglice i roditelje koji su tek stigli u Njemačku

Podržano od strane:

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Migration, Flüchtlinge und
Integration

Izdavač:

Ethno-
Medizinisches
Zentrum e.V.

Impressum

MiMi – Schule und Bildung

Herausgeber:

Ethno-Medizinisches Zentrum e.V.
Königstraße 6, 30175 Hannover

Konzeption, Inhalt, Erstellung:

Duale Hochschule Baden-Württemberg
Villingen-Schwenningen (DHBW) – Institut für Transkulturelle Gesundheitsforschung
Ethno-Medizinisches Zentrum e.V. (EMZ e.V.) – MiMi Integrationslabor Berlin

Förderung: Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration

Projektleitung: Ramazan Salman (EMZ e.V.), Prof. Dr. Dr. Jan Ilhan Kizilhan (DHBW)

Redaktion: Claudia Klett (DHBW), Anne Rosenberg (Projektkoordinatorin), Anette Metzger, Ramazan Salman, Soner Tuna, Ali Türk, Dr. Dursun Tan, Mustafa Yalcinkaya, Lütfi Salman, Miray Salman, Lajos Fischer, Bernd Neubauer, Prof. Dr. Jan Ilhan Kizilhan

Layout und Satz: eindruck.net, 30175 Hannover

Illustrationen: deanhills.com, 55130 Mainz

Übersetzung: Dolmetscherdienst – Ethno-Medizinisches Zentrum e.V.

Alle Rechte vorbehalten. Das Werk ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwendung in anderen als den gesetzlich zugelassenen Fällen bedarf deshalb der vorherigen schriftlichen Genehmigung durch den Herausgeber.

Diese Publikation können Sie jederzeit über die Webseiten „www.mimi-gegen-gewalt.de“ oder „www.bildung-und-schule.info“ in folgenden Sprachen anfordern:

Arabisch, Deutsch, Englisch, Farsi, Französisch, Italienisch, Kurdisch, Polnisch, Rumänisch, Russisch, Serbisch/Bosnisch/Kroatisch, Spanisch und Türkisch.

1. Auflage · Stand: Dezember 2021

Tekst je napisan pojednostavljenim jezikom. Zasnovan je – uz nekoliko izuzetaka – na pravilima Mreže pojednostavljenog njemačkog jezika (Netzwerk Leichte Sprache). Zbog upotrebe jednostavnog jezika, u ovom tekstu se ne koristi rodno odgovarajući način pisanja. Sve lične oznake važe podjednako za sve (s)polove. Skraćeni oblik jezika se koristi samo iz redakcijskih razloga i ne sadrži nikakvu ocjenu.

Uvod

Poštovani roditelji i staratelji,

vrijeme školovanja je važan period u životu djece i mladih. Ono oblikuje djecu za njihove živote. To znači da su iskustva u školi važna i za kasniji život. Djeca i mladi stoga trebaju posebnu podršku/potporu u ovom periodu.

Ovaj vodič vam daje pregled pravnih osnova na temu škole i obrazovanja u Njemačkoj.

Upoznaćete njemački školski sistem/sustav: različite vrste škola, obrazovne programe i vrste stečenih diploma.

Saznaćete na šta vi, kao roditelj ili zakonski staratelj/skrbnik, trebate obratiti pažnju/pozornost tokom boravka u školi ili obrazovanja vaše djece.

Dobićete savjete kako bi vaša djeca imala dobar početak u školi ili obrazovanju.

Ako imate mnogo ličnih/osobnih pitanja u vezi sa polaskom djeteta u školu ili tokom njegovog boravka u školi, savjetodavni razgovor je od velike pomoći. Ovaj vodič ne zamjenjuje lični/osobni razgovor. Namjera je da vam pruži osnovne informacije o školi i obrazovanju u Njemačkoj. Za dobrobit vaše djece.

Iskoristite ponude za savjetovanje. Razgovarajte sa savjetnicima koji se nalaze u vašoj blizini.

1. Pravne osnove

Kome je dozvoljeno da ide u školu u Njemačkoj?

Pristup obrazovanju je ljudsko pravo. To znači da svako ima pravo da ide u školu. Još u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda iz 1948. kaže se sljedeće: **Svako ima pravo na obrazovanje.** Nije bitno odakle ljudi dolaze. Ili gdje borave. Ovo važi i za Njemačku.

Moraju li djeca ići u školu?

Da. U Njemačkoj je **školovanje je obavezno.** To znači da djeca moraju ići u školu. Ova obaveza se odnosi na svu djecu u Njemačkoj. Podjednako se odnosi i na dječake i djevojčice.

Za djecu izbjeglice sa boravišnom dozvolom, obavezno školovanje obično počinje kada napuste prvi prihvatni centar. To se dešava najkasnije nakon 3 mjeseca. Prvi prihvatni centar je smještaj u kojem izbjeglice prvo borave nakon ulaska u zemlju.

Djeca imaju pravo da idu u školu. Ovo pravo je nezavisno od boravišne dozvole.

Obavezno školovanje u Njemačkoj obično traje **12 godina.**

Podijeljeno je na **redovno obavezno školovanje i obavezno stručno školovanje**, poznato i kao obavezno školovanje sa skraćenim vremenom pohađanja škole. U rijetkim izuzetnim slučajevima, obavezno pohađanje škole može se skratiti.

Redovno obavezno školovanje

Redovno obavezno školovanje počinje upisom u školu. To je obično oko **6. godine** života. Završava se nakon 9 ili 10 godina školovanja. Dužina školovanja se razlikuje od pokrajine do pokrajine. Mladi tada obično imaju **15 ili 16 godina.**

Obavezno stručno školovanje

Mladi koji započnu **obrazovanje** nakon 9. ili 10. razreda, moraju redovno pohađati nastavu u **školi učenika u privredi**. Za njih važi **obaveza pohađanja nastave u školi**. To obično traje **3 godine** i završava se sa **završetkom stručnog obrazovanja**.

Nastava u školi učenika u privredi se obično održava jednom sedmično/tjedno ili nekoliko sedmica/tjedana godišnje za redom. To zavisi od vrste stručnog školovanja. Ostatak vremena mladi obavljaju praktičan rad u obrazovnom pogonu.

Obaveza pohađanja nastave u školi učenika u privredi ne odnosi se na mlade koji pohađaju neku drugu školu. Druge škole su, na primjer: gimnazija, stručna tehnička škola ili visoka škola. Ali isto važi i za ove učenike: obavezno školovanje prestaje tek nakon 12 godina.

Neki mladi ljudi moraju pohađati **pripreme kurseve/tečaje u stručnim školama**. Ovo se odnosi na mlade koji

- ne mogu započeti stručno školovanje,
- ne pohađaju drugu školu,
- još nisu navršili određenu starosnu dob.

Sva djeca i mladi u Njemačkoj imaju pravo na obrazovanje. Školovanje je obavezno za djecu počevši od 6. godine života. Pohađanje škole je besplatno.

Obrazovanje je važan preduslov/preduvjet za aktivan život u društvu. Djeca i mladi uče njemački jezik u školi. Takođe će steći osnove za kasniju profesiju.

Škola je važno mjesto za djecu. Tamo stiču zajednička iskustva. Škola nudi djeci podršku/potporu u svakodnevnom životu. Ovo je posebno važno za djecu koja su tek došla u Njemačku.

2. Koje vrste škola i koji obrazovni programi postoje u Njemačkoj?

Njemački školski sistem/sustav podijeljen je na 3 nivoa: osnovni nivo, srednji nivo I i srednji nivo II. U pojedinačnim nivoima postoje različiti tipovi škola sa različitim programima obrazovanja. Program obrazovanja se odnosi na školsko obrazovanje koje vodi do sticanja određenog zvanja.

Savezne pokrajine regulišu školsko obrazovanje u Njemačkoj. Stoga u pojedinim saveznim pokrajinama mogu postojati različiti nazivi ili propisi.

Osnovna škola (primarni nivo) – obično traje od 6. do 10. godine života

Osnovna škola se još naziva i primarni nivo (primarni znači: prvi).

Sva djeca pohađaju **osnovnu školu** (Grund-Schule) prve 4 godine. U saveznim pokrajinama Berlin i Brandenburg osnovna škola traje 6 godina.

Zajedničko učenje u osnovnoj školi jača društveno ponašanje. Društveno ponašanje opisuje kako se ljudi odnose jedni prema drugima. Sva djeca trebaju imati jednake mogućnosti da uspješno završe školu.

Roditelji ne mogu slobodno birati osnovnu školu za svoje dijete. Djeci se obično dodijeli mjesto u osnovnoj školi. Škola je što bliže mjestu gdje žive roditelji.

U osnovnoj školi djeca uče računanje, čitanje i pisanje. Uče i druge osnovne vještine. Na primjer o prirodi i istoriji/povijesti regije u kojoj žive.

Izučavaju se i praktične vještine. Na primjer: Kako se ponašati u saobraćaju/prometu. Ili plivanje.

Djeca takođe uče socijalne vještine na času. To im pomaže da se slažu s drugima.

Srednji nivo (srednji nivo I) (Mittlere Stufe (Sekundarstufe I) – obično od 10. do 16. godine života

Srednji nivo se još naziva i sekundarni nivo I (sekundarni znači: na drugom mjestu).

Postoje različiti programi obrazovanja za srednji nivo. Programi su prilagođeni interesovanjima i sposobnostima učenika.

3 osnovna programa obrazovanja su:

- niža srednja škola (Haupt-Schule),
- realna škola (Real-Schule),
- gimnazija.

Ovi obrazovni programi se nude u različitim vrstama škola u pojedinim saveznim pokrajinama.

Postoje vrste škola od kojih je svaka specijalizovana za jedan program obrazovanja. Na primjer: niža srednja škola (Haupt-Schule) (ili srednja škola – Mittel-Schule), realna škola (Real-Schule), gimnazija.

Postoje vrste škola koje uključuju oba programa obrazovanja i realnu školu (Real-Schule). Na primjer: škole Werk-Realschulen u pokrajini Baden Virtemberg (Baden-Württemberg).

A postoje i vrste škola koje uključuju sva 3 programa obrazovanja. Na primjer: objedinjene škole, škole za djecu svih vjeroispovijesti, srednje škole, područne škole.

U ovim školama učenici u početku imaju zajedničku nastavu. Podjela prema programima obrazovanja biće naknadno napravljena. Ili samo u određenim predmetima. Stoga u ovim školama ima više vremena za izbor smjera. Učenici se ovdje stimuliraju posebnim ponudama. Zajedničko i društveno učenje su posebno važni.

Obrazovni program niže srednje škole (srednja škola)

U obrazovnom programu niže srednje škole (Haupt-Schule) produbljuje se znanje iz osnovne škole. Prije svega, stiču se praktične vještine.

Cilj je priprema za izbor zanimanja i dualno stručno obrazovanje.

Mnoga zanimanja u Njemačkoj se izučavaju u dualnom stručnom obrazovanju.

Dualno znači da postoje 2 mjesta učenja: preduzeće za praktično učenje i stručna škola.

U stručnoj školi se prenose teorijska znanja koja su važna za zanimanje. Predaju se i predmeti kao što su matematika, njemački i engleski.

Obrazovni program niže srednje škole (Haupt-Schule) obično završava nakon 9. odn. 10. razreda sticanjem **diplome o završenoj nižoj srednjoj školi I** (Haupt-Schul-Abschluss I). Mladi tada uglavnom imaju 15 do 16 godina.

Diploma o završenoj nižoj srednjoj školi ima i druge nazive u nekim savezним pokrajinama. Na primjer: prosta stručna kvalifikacija ili završena srednja škola.

Mogućnosti daljeg školovanja:

Diploma o završenoj nižoj srednjoj školi (Haupt-Schule) omogućava **pristup dualnom stručnom obrazovanju.**

U određenim profesijama, šanse za dobijanje mjesta u preduzeću za praktično učenje su posebno dobre. To su:

- Zanimanja u oblasti mehanike. Na primjer: mehaničar za mašinsku/strojnu obradu.
- Zanimanja u oblasti ugostiteljstva. Na primjer: specijalista za ugostiteljstvo.
- Zanimanja u proizvodnji i zanatstvu. Na primjer: stolar ili frizer.
- Zanimanja u građevinarstvu.

Ako imate dobre ocjene u svjedočanstvu/svjedodžbi, možete pohađati i 10. godinu školovanja ili stručnu školu. Na primjer: **srednju tehničku stručnu školu.**

Srednje tehničke stručne škole (skraćeno: BFS) su redovne škole sa punim fondom časova. Preduslov/preduvjet za srednju tehničku stručnu školu je završena niža srednja škola (Haupt-Schul-Abschluss) ili srednji nivo obrazovanja.

Srednje tehničke stručne škole nude različite programe obrazovanja. Na primjer: osnovno stručno obrazovanje, sticanje diplome o položenoj stručnoj maturi (diploma o završenom srednjem obrazovanju) ili sticanje priznatog zanimanja poslije redovnog školovanja.

Obrazovni program realne škola (Real-Schule)

U okviru obrazovnog programa realne škole (Real-Schule), mladi uče više teorijskih sadržaja nego u programu niže srednje škole (Haupt-Schule). Teorijski sadržaji se više uče kroz razmišljanje, manje kroz iskustvo. Ali učenici uče i praktične vještine.

Obrazovani program realne škole (Real-Schule) namijenjen je pripremi učenika za stručno obrazovanje ili pohađanje škole sljedećeg stepena/stupnja.

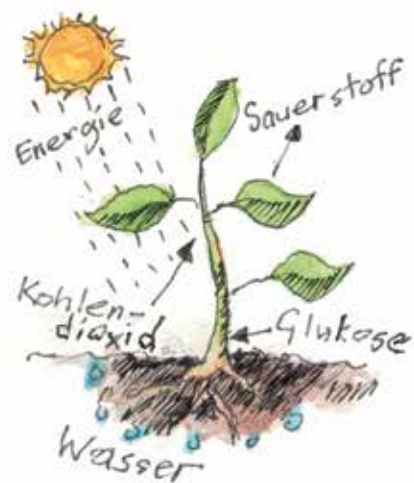
Obrazovani program realne škole (Real-Schule) se obično završava nakon 10. razreda sticanjem **diplome o srednjem obrazovanju**. Ova diploma se još naziva i diploma o završenoj realnoj školi ili diploma o završenoj srednjoj školi. Mladi tada obično imaju 16 godina.

Mogućnosti poslije završetka ovog stepena/stupnja obrazovanja:

Diploma srednje škole **omogućava pristup gotovo svim dualnim zanimanjima koja se stiču školovanjem.**

Ona takođe omogućava pristup **stručnom obrazovanju u školi.**

Pod određenim uslovima/uvjetima može se steći **diploma proširene realne škole** (Real-Schule). Na primjer: kada učenici imaju dobre ocjene, onda mogu pohađati **škole sljedećeg stepena/stupnja**. U tim školama mogu steći diplomu o položenoj stručnoj maturi, usmjerenoj ili opštoj/općoj maturi. Ove diplome omogućuju pristup visokom obrazovanju.

Gimnazija

U programu gimnazije je najvažnije izučavanje teorijskih sadržaja. Namijenjen je djeci i mladima koja vole da uče i lako uče teorijske sadržaje. Praktični sadržaji su manje važni.

Cilj je priprema za studije ili zahtjevno stručno obrazovanje.

Na srednjem nivou I, gimnazija obuhvata školovanje od 5. do 9. ili 10. razreda, ovisno o saveznoj pokrajini. Nakon toga slijede još 3 godine školovanja. One se nazivaju srednji nivo II.

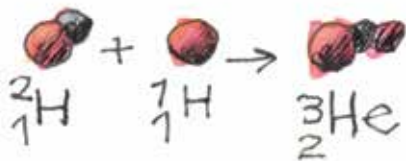
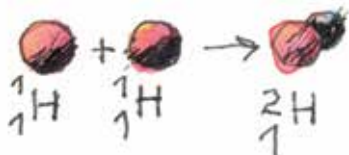
Gimnazija se završava **opštim/općim ispitom zrelosti**. Opšti/opći ispit zrelosti naziva se i **matura**. Onaj ko je položio maturu, naziva se maturantom gimnazije. Mladi ljudi tada obično imaju između 17 i 19 godina.

Mogućnosti poslije završetka ovog stepena/stupnja obrazovanja:

Opšti/opći ispit zrelosti daje vam pravo da **studirate** na univerzitetima/sveučilištima i visokim školama. Međutim, nakon gimnazije može se započeti i stručno obrazovanje. Maturanti gimnazije često imaju priliku da skrate trajanje stručnog obrazovanja.

Viši stepen/stupanj gimnazije (Gymnasium Oberstufe) (srednji stepen/stupanj II) – obično od 16. do 18 ili 19. godine života

Viši stepen/stupanj gimnazije (srednji stepen/stupanj II) pohađaju mladi u gimnazijskom programu u gimnazijama ili u školama sa sva 3 smjera obrazovanja. Viši stepen/stupanj gimnazije obuhvata posljednje 3 godine školovanja.

Škole za djecu i mlade sa posebnim potrebama

Neka djeca sa posebnim obrazovnim potrebama ili s invaliditetom mogu pohađati jednu od gore opisanih škola. Oni su podržani posebnim ponudama u školama.

Ponekad su djeca teško hendikepirana, bilo fizički/tjelesno ili psihički. Tada ne mogu pohađati neku od redovnih javnih škola. To je slučaj, na primjer, kada djeca ne čuju ili ne vide. Ili ako imaju velikih problema sa učenjem. Za ovu djecu postoje posebne škole. One poznaju posebne potrebe ovih učenika. Imaju razrede sa manje učenika. I nastavnici imaju posebno obrazovanje.

Ne postoje posebne škole za djecu i mlade koji slabo ili nimalo govore njemački. Postoje razne dodatne ponude za ovu djecu u gore opisanim školama. Na taj način mogu naučiti njemački jezik.

Procesi u školi

Škola daje redovne informacije o tome šta se dešava u školi. Po pravilu, razredni starješina preuzima ovaj zadatak na roditeljskim sastancima. Na roditeljskim sastancima se okupljaju svi roditelji i razredni starješina. Razrednik izvještava o posebnostima u tekućoj školskoj godini. Takođe možete razgovarati sa razrednikom ako ste zabrinuti za napredak vašeg djeteta u školi.

Bitno je naglasiti da nema razlike između dječaka i djevojčica u školama u Njemačkoj. Djevojčice i dječaci uče zajedno. Časovi sporta i plivanja se obično održavaju zajedno.

Informacije na temu škole naći ćete i na internetu. Na primjer ovdje:

Škola u Njemačkoj – sada razumijem!, (Schule in Deutschland – jetzt verstehe ich das!) na adresi:

www.bpb.de/system/files/dokument/pdf/Schule-in-Deutschland_Ansicht-doppelseitig.pdf

3. Kako mogu podržati svoje dijete?

Postoje različite preporuke o tome kako možete podržati svoje dijete prije i tokom školovanja.

Preporuke prije polaska u školu

Djeca i prije polaska u školu mogu posjetiti razne ustanove iz oblasti **predškolskog obrazovanja**. Predškolsko obrazovanje je prvi nivo u njemačkom obrazovnom sistemu/sustavu.

Predškolsko obrazovanje obuhvata **ustanove za dnevni boravak djece, jaslice ili vrtiće**. Ovdje se o djeci brine na način prilagođen djeci. Imaju prostor za igru. Ohrabreni su i pripremljeni za školu.

Za dosta djece je pohađanje ovih ustanova veoma važno za njihov razvoj. Pohađanje ovih ustanova je dobrovoljno.

Za pravo na boravak nije bitno da li djeca pohađaju neku ustanovu. Ili da li ih čuva neko u porodici/obitelji.

Moguće prednosti čuvanja djece u ustanovi su:

- Djeca su u dobrim rukama. Roditelji za to vrijeme mogu obavljati poslove ili ići kod nadležnih organa/tijela. Mogu učiti njemački ili otići na posao.
- Djeca bez znanja njemačkog mogu tamo naučiti **njemački jezik**.
- Djeca upoznaju drugu djecu istog uzrasta. Nalaze se u okruženju prilagođenom djeci.

Koji dnevni boravak u vrtiću je pravi za moje dijete?

Kao roditelj ili staratelj, važno je da razumijete ciljeve i procese dnevnog boravka u vrtiću. Ovo je način na koji možete odlučiti da li je dnevni boravak pravi za vaše dijete i vašu porodicu/obitelj. Razgovarajte o tome i sa drugim roditeljima.

Materijal o tome možete pronaći na internetu. Na primjer:

Video zapisi o dnevnom boravku u dječjem vrtiću u Njemačkoj. Dostupni su na sljedećim jezicima: arapski, njemački, engleski, dari/ farsi, francuski.

www.youtube.com/channel/UCI0FroO4AoHTp8JLM9EUw0g

Knjižice sa informacijama o centrima za dnevni boravak. Dostupne su na sljedećim jezicima: arapski, njemački, engleski, farsi, francuski, tigrinja.

www.bmfsfj.de/resource/blob/120876/aeb4bd50ba2a811c4d5fb2e0a1a56ef9/herzlich-willkommen-in-unserer-kita-data.pdf

Informacije možete da dobijete i na licu mesta, u ustanovama i od udruženja/udruga roditelja. Razgovarajte sa osobljem, čak i ako ne govorite dobro njemački jezik. Postavljajte im pitanja čak i ako ste nesigurni zbog kulturnih ili vjerskih razloga.

Šta moram da uradim da bi moje dijete moglo imati dnevni boravak u vrtiću?

Postoji **zakonsko pravo na mjesto u ustanovi za dnevni boravak** za djecu od navršene 1 godine. Tako piše u knjizi VIII Socijalnog zakonika. Može se naći u stavu 24. To se odnosi i na djecu izbjeglice, najkasnije kada se isele iz prvog prihvatnog centra.

Mjesto u dnevnom boravku je preduslov/preduvjet za prijem u ustanovu za dnevni boravak. Morate podnijeti zahtjev za mjesto. Način na koji se to radi veoma se razlikuje, zavisno/ovisno o tome gdje živite.

Informacije o tome dostupne su:

- u vašoj opštinskoj upravi u gradskoj vijećnici,
- u službi/uredu za brigu o mladima,
- direktno u ustanovi za dnevni boravak.

Ponude iz oblasti predškolskog obrazovanja često koštaju. Ako nemate dovoljno novca, možete biti oslobođeni plaćanja troškova. Da biste to učinili, morate podnijeti zahtjev nadležnoj službi/uredu za brigu o mladima.

Često nema dovoljno mjesta za svu djecu. Ali vi imate pravo na mjesto.

Koji obrazovni program je pravi za moje dijete?

Gimnazija nudi najveće profesionalne mogućnosti. Ali svjedočanstvo/svjedodžba o završenoj osnovnoj školi i o završenoj srednjoj školi također nude dobre mogućnosti za dalje profesionalno ili opšte/opće obrazovanje. Mnoge kompanije veoma cijene praktično obrazovanje. Postoje dobre mogućnosti za napredovanje za polaznike.

Važno je donijeti odluku koja odgovara sposobnostima vašeg djeteta.

Informacije i savjete o ovome možete besplatno dobiti od Saveznog zavoda za zapošljavanje (Bundesagentur für Arbeit) na:

www.arbeitsagentur.de/bildung

Dobro obrazovanje vašeg djeteta počinje već u ustanovi za dnevni boravak.

Ono što je važno jeste da se vaše dijete osjeća ugodno u školi. Vaše dijete bi trebalo biti u stanju da dobro prati nastavu. Vaše dijete bi trebalo biti u mogućnosti da sa uspjehom završi srednju školu.

Zato, donesite odluku o programu obrazovanja ili o srednjoj školi zajedno sa svojim djetetom!

Podržite svoje dijete. Ali nemojte ga stavlјati pod preveliki pritisak. Preveliki pritisak može uzrokovati stres. A od stresa se dijete može razbolјeti.

Ko odlučuje o obrazovnom programu?

Učitelji u osnovnoj školi pišu u završnom razredu **preporuku osnovne škole** za svako dijete. U preporuci se navodi koji program obrazovanja najviše odgovara djeci. Preporuka zavisi od ocjena i odnosa prema učenju. Nastavnici razgovaraju o svojoj preporuci sa roditeljima ili zakonskim starateljima.

Preporuka učitelja nije obavezujuća u svim saveznim pokrajinama. Takođe možete poželjeti da vaše dijete pohađa i obrazovni program većeg stepena/stupnja. U tom slučaju možda će biti potreban test, konsultacija ili probna nastava. Ova praksa se razlikuje od pokrajine do pokrajine.

Informacije o tome možete dobiti direktno u srednjoj školi.

Šta mogu učiniti ako moje dijete ima problema u školi?

Moje dijete ima poteškoće u učenju

U slučaju problema sa učenjem, **nastavnik** dotičnog predmeta je najvažnija kontakt osoba. Ako je u pitanju više od jednog predmeta, obratite se razrednom starješini. Nastavnici će vas obično rado posavjetovati. Daju vam savjete kako možete podržati svoje dijete. Zato nemojte da se stidite. Razgovarajte sa svojim nastavnikom, čak i ako ne govorite dobro njemački jezik.

Moje dijete se ne osjeća ugodno ni na času ni u školi

Većina škola ima kancelarije/urede za **školski socijalni rad**. Tu radi pedagoško osoblje. Stručnjaci pomažu djeci i mladima koji imaju lične/osobne probleme. Vi ili vaše dijete možete dogovoriti sastanak sa pedagoškim osobljem. Služba za školski socijalni rad takođe može pomoći ako postoje problemi sa nastavnicima ili sa drugim učenicima.

Mnoge škole imaju i nastavnike koji pružaju savjete. Pomažu kod opštih/općih problema, pri izboru smjera i zanimanja.

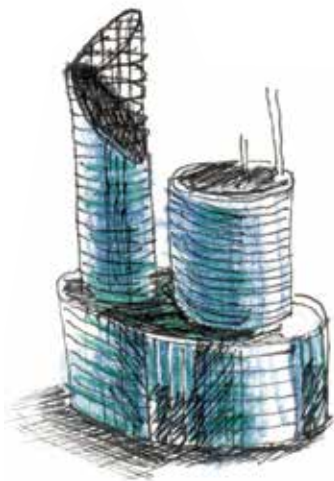
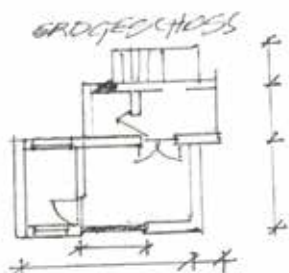
Razgovori su povjerljivi. To znači da se ono o čemu se razgovara ne saopštava drugim ljudima.

Obično možete dobiti telefonski broj ili adresu e-pošte kontakt osobe na web stranici škole ili u sekretarijatu škole.

Moje dijete je dekoncentrisano, tužno ili povučeno. Moje dijete je lako razdražljivo i agresivno

U tom slučaju možda se radi o psihičkom stresu ili bolesti. Vaše dijete tada ne može u potpunosti samostalno odrediti svoje ponašanje.

Za dijagnosticiranje psihičke bolesti potreban je ljekarski pregled. Zakažite termin kod **pedijatra** ili **porodičnog ljekara/obiteljskog liječnika**. Tamo ćete takođe dobiti informacije o mogućim metodama liječenja.

4. Novi smo u Njemačkoj

Koji razred, koja škola je prava za moje dijete?

Novopridošla djeca i mladi obično se smještaju u odjeljenje koje odgovara njihovom uzrastu.

Prilikom odabira obrazovnog programa i vrste škole uzimaju se u obzir vrijeme školovanja u zemlji porijekla. Ponekad djeca i mladi zbog bjekstva ili situacije u zemlji porijekla dugo nisu mogli pohađati školu. To se takođe uzima u obzir. U tom slučaju se djeca ponekad upisuju u niži razred.

Tačan postupak varira od pokrajine do pokrajine. Prije prijema se obavlja razgovor sa roditeljima u školama ili u nadležnim organima/tijelima.

Djeca ili mladi često moraju prvo naučiti **njemački jezik**. To je jedini način na koji mogu pratiti nastavu.

Za to postoje različiti modeli u saveznim pokrajinama i u pojedinačnim školama:

- Ponekad, u svom normalnom razredu, djeca imaju dodatne časove za poticaj učenja jezika.
- Ponekad postoje odvojeni pripremni razredi. U njima se novopridošla djeca i mladi u početku podučavaju u cijelosti ili djelimično. To bi im trebalo omogućiti da nauče njemački jezik što je brže moguće.

Kako mogu podržati svoje dijete kada krene u školu?

Kao roditelj ili staratelj, vi ste najvažnije osobe u životu vašeg djeteta. Ovo se posebno odnosi na djecu koja su morala napustiti svoju zemlju i poznato okruženje.

Podržite svoje dijete najbolje što možete

Mali rituali pomažu. To su dogovori koje redovno imate zajedno. Na primjer: pijenje čaja svaki dan. Ili zajednička molitva. Ili pjesma. U zavisnosti od toga koliko vaše dijete ima godina. Ohrabrite svoje dijete da priča o svojim iskustvima i brigama. Slušajte strpljivo. Čak i ako se vaše dijete ponavlja.

Upoznavanje s novom okolinom jednako je važno za razvoj djece i mladih. Da budu dobro primljeni: u komšiluku/susjedstvu, u razredu, na igralištu.

Najvažniji uslov/uvjet za to je: poznavanje njemačkog jezika. I da upoznaju svakodnevni život u Njemačkoj. I jedno i drugo je najlakše uraditi sa drugom djecom koja već duže vrijeme žive u Njemačkoj. Ili koja su rođena ovdje.

Iskoristite ponudu u školama i vrtićima za dnevni boravak djece

Otiđite na roditeljski sastanak, informativni razgovor i u savjetovalište u školama i vrtićima. Čak i ako ne govorite njemački ili govorite malo njemački. Ove ponude su veoma važne za odnose između nastavnika, roditelja i djece.

Mnoge škole imaju **ponudu produženog boravka učenika** (Betreuungs-Angebote). Tamo učenici mogu raditi domaće zadatke i igrati se zajedno.

Škole takođe nude **radne zajednice**. Zovu se AGs. Često su to sedmične/tjedne ponude za zajedničke aktivnosti. Na primjer: pjevanje u horu, gluma, bavljenje sportom. Ili slikanje i izrada ručnih radova. Ove ponude su dobrovoljne i odvijaju se van nastave. Dozvolite svom djetetu da učestvuje/sudjeluje u ovim ponudama.

Kako se nositi sa poteškoćama u porodici/obitelji?

Svaka porodica/obitelj ponekad ima probleme. Ovo je posebno slučaj u teškim situacijama. Na primjer:

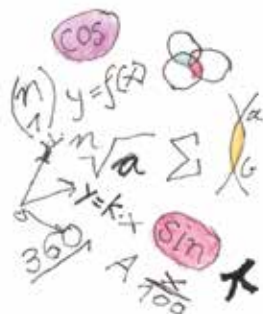
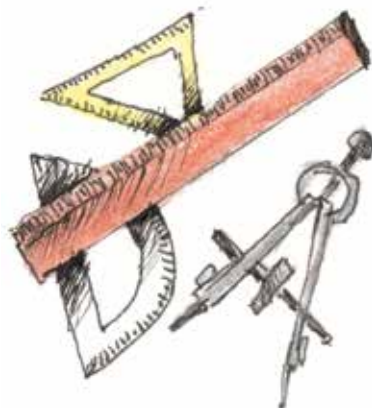
- ako je neko nezaposlen,
- ako nema dovoljno novca,
- ako postoje problemi između supružnika.

U takvim slučajevima zatražite pomoć. Prihvatite pomoć. To nije razlog za stid.

Neke ponude na svom jeziku možete pronaći na internetu na:

<https://mimi-gegen-gewalt.info-data.info/>

Stambena situacija također može biti teška. Život u zajedničkom smještaju ili u prihvatnom centru često je iscrpljujući. Porodice/ obitelji provode dosta vremena zajedno u malom prostoru. To može uzrokovati stres među partnerima i u porodici/obitelji.

Kako da izbjegnem stres?

- Napravite dnevni raspored sa fiksnim vremenom za učenje, igru, jelo i spavanje.
- Napravite sedmični/tjedni plan.
- Objavite plan da ga svi vide.
- Pobrinite se da vaša djeca koriste ponude primjerene uzrastu na televiziji, internetu ili društvenim medijima.

Dajte svom djetetu perspektivu

Perspektiva znači gledati unaprijed. Ovo znači:

- Šta moje dijete očekuje od budućnosti?
- Koje želje i potrebe ima moje dijete?

Redovno razgovarajte o ovim pitanjima sa svojom porodicom/ obitelji. Shvatite svoje dijete ozbiljno. Razgovarajte sa svojim djetetom o njegovim željama u karijeri u ranoj fazi. Ako vaše dijete ima cilj, biće mu lakše i uspješnije da uči.

Pogledajte šta vaše dijete radi dobro. Pohvalite ga zbog toga.

I uvijek zapamtite: djeca vole da uče. Djeca vole da budu uspješna. Djeca žele da usreće svoje roditelje i učine ih ponosnim!

5. Odabrane ponude savjetovanja

Na temu: škola i stručno obrazovanje

Savezna mreža roditelja iz organizacija migranata za obrazovanje i učešće u obrazovnim mjerama (bbt)

Organizacija bbt informiše roditelje na više jezika o pitanjima ustanova za dnevni boravak djece, škole i obrazovanja. Moguće je i onlajn savjetovanje na više jezika. www.kebik.de

Profesionalno savjetovanje Zavoda za zapošljavanje (Agentur für Arbeit)

Savjetnici za profesionalnu orijentaciju u Zavodu za zapošljavanje poznaju obrazovni sistem u pojedinim saveznim pokrajinama. Oni savjetuju kako steći diplomu o završenoj srednjoj školi. Oni također mogu dati savjete o mogućnostima dualnog ili školskog obrazovanja. Ovdje možete zakazati termin za lične konsultacije na licu mjesta: Telefon: 0800 4 555500 (besplatno)

Online informativni portal za profesionalnu orijentaciju i izbor zanimanja Saveznog zavoda za zapošljavanje (Bundesagentur für Arbeit)

Ova stranica pruža jasne informacije o različitim zanimanjima. Ovdje također možete vidjeti koje zanimanje odgovara vama ili vašem djetetu.

Za mlade:
<https://planet-beruf.de/schuelerinnen>

Za roditelje i staratelje:
<https://planet-beruf.de/eltern-und-erziehungsberechtigte>

O temi finansijske pomoći

Paket za obrazovanje i učešće/sudjelovanje

Porodice/obitelji koje imaju malo novca mogu se prijaviti za finansijsku podršku iz paketa za obrazovanje i učešće/sudjelovanje.

Između ostalog, novac se može tražiti za:

- izlet sa razredom,
- školski pribor,
- troškove prevoza,
- ručak.

Porodični/obiteljski portal Saveznog ministarstva za porodicu/obitelj, starije osobe, žene i mlade (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend) pruža informacije o finansijskim naknadama i lokalnim kontakt osobama:

<https://familienportal.de/familienportal/familienleistungen/bildung-und-teilhabe>

Kontakt osobe možete pronaći i u gradskoj upravi ili u okružnoj kancelariji/uredu vašeg mjesta stanovanja.

O temi psihološkog savjetovanja

Školska psihološka savjetovališta

Za probleme u školi, pomoć možete potražiti i od školskih psiholoških savjetovališta.

Ove službe pomažu kod:

- poteškoća u učenju ili sa koncentracijom,
- straha od ispitivanja,
- problema sa nastavnicima,
- problema u razredu.

Savjeti za učenike, ali i roditelje i staratelje.

Savjetovanje je besplatno i podliježe obavezi čuvanja profesionalne tajne. To znači da savjetnici ne smiju razgovarati sa drugim ljudima o onome što su sa vama razgovarali.

Savjetovališta se mogu kontaktirati direktno, škola ne mora biti obaviještena o tome.

Pregled školskih psiholoških savjetovališta u Njemačkoj možete pronaći ovdje:

www.schulpsychologie.de

Postoji i mogućnost savjetovanja putem e-pošte.

Škola i obrazovanje u Njemačkoj

Ovaj vodič sadrži informacije o školama i obrazovanju u Njemačkoj. Želimo da informišemo migrante, izbjeglice i novopridošle edukatore.

Brošure se mogu naručiti ili se mogu koristiti online verzije za pametne telefone i računare na našim web stranicama: "www.bildung-und-schule.info" i "www.mimi-gegen-gewalt.de"

Vodič je nastao u sklopu projekta "MiMi prevencija nasilja sa migrantima" i dostupan je na nekoliko jezika.

Das Kooperationsnetzwerk:

Ethno-Medizinisches Zentrum e.V.

LANDKREIS

Diese Broschüre wird gefördert durch:

Die Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration

Ovaj vodič uručen je preko: